

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням вченої ради
Інституту обдарованої дитини
НАПН України
протокол № 11 від 13.12.2024 р.
Голова вченої ради

Максим ГАЛЬЧЕНКО

ПОЛОЖЕННЯ **про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії** **в Інституті обдарованої дитини** **Національної академії педагогічних наук України**

I. Загальна частина

1.1. Це Положення визначає порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – Здобувачі) в Інституті обдарованої дитини НАПН України (далі – ІОД НАПН України).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами), Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національній академії педагогічних наук України, із змінами затвердженими постановою Президії НАПН України від 19 листопада 2024 р. № 1-2/14-239, інших нормативно-правових актів.

Терміни цього Положення вживаються відповідно до законодавчих та нормативно-правових документів.

1.3. Доктор філософії – це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

– в аспірантурі ІОД НАПН України за очною (денною, вечірньою), заочною, дистанційною формою навчання;

– поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову діяльність за основним місцем роботи в ІОД НАПН України).

1.4. Підготовка аспірантів здійснюється за рахунок:

– видатків державного бюджету (державне замовлення);

– коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав ІОД НАПН України на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка Здобувачів.

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

1.5. Затвердження показників прийому та випуску аспірантів, які навчаються за державним замовленням, здійснює Президія НАПН України на підставі рішення конкурсної комісії з відбору виконавців державного замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів НАПН України відповідно до «Положення про конкурсну комісію з відбору виконавців державного замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів у Національній академії педагогічних наук України».

ІОД НАПН України бере участь в конкурсі на розміщення державного замовлення якщо на момент проведення конкурсу має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю та сертифікат про акредитацію освітньо-наукової програми.

1.6. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки погоджується вченою радою Інституту з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва і задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

Обсяг прийому за кошти фізичних (юридичних) осіб на відкриті конкурсні пропозиції визначається у межах різниці між ліцензованим обсягом з урахуванням його поділу за формами навчання та максимальним (загальним) обсягом державного замовлення. Цей обсяг може корегуватись з урахуванням фактичного виконання державного замовлення.

1.7. Зарахування в аспірантуру ІОД НАПН України визначається Правилами прийому.

Зарахування на навчання за державним замовленням здійснюється з 01 вересня.

Зарахування, переведення за державним замовленням закінчується не пізніше 01 жовтня, за кошти фізичних (юридичних) осіб – у терміни, встановлені Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затвердженого щорічним наказом МОН України.

1.8. Відповідальність за підготовку Здобувачів покладається на директора ІОД НАПН України.

1.9. Координація діяльності структурних підрозділів щодо підготовки Здобувачів, забезпечення якісної реалізації освітньо-наукової програми, забезпечення належних умов ліцензування та успішної акредитації освітньо-наукової програми здійснюється науково-організаційним та випусковим відділами Інституту.

1.10. Для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти ІОД НАПН України зобов'язаний отримати відповідну ліцензію МОН України.

Пропозиції щодо отримання ліцензій на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти подаються директором Інституту до науково-організаційного відділу апарату Президії НАПН України, який готує матеріали з цього питання на розгляд Президії.

До клопотання щодо отримання ліцензій додається витяг з рішення вченої ради ІОД НАПН України (далі – вчена рада) та документи, регламентовані постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності». У такому ж порядку подається клопотання про розширення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

Підготовка докторів наук в ІОД НАПН України провадиться без отримання ліцензії. Відкриття докторантури здійснюється відповідно до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національній академії педагогічних наук України.

У разі підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою між Інститутом і іншим закладом вищої освіти чи науковою установою, виконання навчального плану здійснюється Інститутом і закладом вищої освіти (або науковою установою), а забезпечення проведення наукових досліджень згідно з індивідуальним планом наукової роботи – науковою установою або закладом вищої освіти разом з Інститутом. У такому разі під час ліцензування освітньої діяльності Інституту на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю та під час акредитації відповідної освітньо-наукової програми враховуються показники спільного наукового потенціалу Інституту і відповідної наукової установи чи закладу вищої освіти (зокрема показники кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення).

1.11. Акредитація освітньо-наукової програми вперше проводиться, якщо на дату початку акредитаційної експертизи здобувачі вищої освіти першого набору виконали не менше 60 відсотків від обсягу кредитів Європейської кредитно-трансферної системи за відповідною освітньо-науковою програмою.

Одна і та ж освітньо-наукова програма може проходити акредитацію протягом одного навчального року лише один раз.

ІОД НАПН України у визначені Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) строки повідомляє Національне агентство про намір акредитувати освітню програму в наступному навчальному році через інформаційно-комунікаційну систему Національного агентства (далі – ІКС).

Якщо Інститут бажає акредитувати освітньо-наукову програму, у термін, встановлений у графіку, то подає Національному агентству:

- заяву про проведення акредитації;
- відомості про самооцінювання освітньої програми, включаючи затверджені в установленому порядку освітньо-наукову програму та навчальний план (навчальні плани) за цією програмою;

– інші документи або посилання на електронні ресурси, що підтверджують інформацію, наведену у відомостях про самооцінювання освітньо-наукової програми.

Матеріали акредитаційної справи подаються до Національного агентства в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису через ІКС.

Достовірність змісту відомостей про самооцінювання освітньо-наукової програми та участь Інституту у процесі акредитації забезпечує директор (уповноважена ним особа) та визначений науковий працівник, який працює в Інституті – гарант освітньо-наукової програми. Одна особа може одночасно бути гарантом тільки однієї освітньо-наукової програми. Функції, повноваження, порядок призначення та вимоги до гаранта освітньо-наукової програми визначаються Інститутом самостійно.

Заява про проведення акредитації та відомості про самооцінювання освітньо-наукової програми підписуються директором або іншою посадовою особою, уповноваженою на це Інститутом.

Відкликання Інститутом заяви про проведення акредитації можливе лише до призначення експертної групи для проведення акредитаційної експертизи.

1.12. У разі наміру здійснювати одночасну акредитацію декількох освітніх програм ІОД НАПН України звертається до Національного агентства з обґрунтуванням підстав для такої одночасної акредитації. Одночасно акредитаційна експертиза може здійснюватися для не більше ніж трьох освітніх програм у межах однієї спеціальності (з поєднанням освітніх рівнів: доктор філософії / доктор мистецтва та магістр, бакалавр та магістр, молодший бакалавр та бакалавр) або для не більше ніж трьох освітніх програм у межах одного освітнього рівня. Можливості поєднання освітніх програм у межах одного освітнього рівня для одночасної акредитаційної експертизи в межах спеціальностей або галузей здійснюється відповідно до вимог Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти.

1.13. Для забезпечення відкритості та прозорості акредитаційного процесу в машинозчитувальному форматі оприлюднюються:

1) на офіційному вебсайті ІОД НАПН України:

– відомості про самооцінювання відповідної освітньо-наукової програми, що розміщуються не пізніше ніж за 5 робочих днів із дня подання до Національного агентства акредитаційної справи;

– програма візиту експертів та повідомлення про дату, час і місце проведення відкритої зустрічі – не пізніше ніж на наступний робочий день після погодження програми;

– рішення Національного агентства, експертний висновок відповідної галузевої експертної ради (далі – ГЕР), звіт експертної групи або посилання на їх розміщення в ІКС – упродовж 5 робочих днів після оприлюднення рішення Національного агентства в ІКС.

Інститут зобов'язаний забезпечити доступ до документів, визначених цим підпунктом, на своєму вебсайті не менше ніж протягом одного року після прийняття Національним агентством рішення щодо освітньо-наукової програми;

2) в ІКС:

– наказ про призначення складу експертної групи для проведення експертного оцінювання певної освітньо-наукової програми (певних освітньо-наукових програм) – не пізніше наступного робочого дня після його підписання;

– рішення Національного агентства, експертний висновок відповідної ГЕР, звіт експертної групи – упродовж 10 робочих днів після прийняття Національним агентством відповідного рішення.

У випадку зміни очікуваних програмних результатів навчання (компетентностей) акредитованої освітньо-наукової програми змінена освітньо-наукова програма вважається новою освітньо-науковою програмою, щодо якої Інститут зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄДЕБО. Така освітньо-наукова програма підлягає новій акредитації у порядку, визначеному Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Ця норма не застосовується у випадку приведення програмних результатів навчання (компетентностей) у відповідність до стандарту вищої освіти, або розширення очікуваних програмних результатів навчання (компетентностей), або заміни програмних результатів навчання (компетентностей), крім передбачених стандартами вищої освіти, в обсязі до 50 відсотків.

1.14. Інститут зобов'язаний сприяти проведенню акредитації та діяти добросовісно у відносинах із Національним агентством, його галузевими експертними радами та експертами.

1.15. Після отримання рішення Національного агентства щодо акредитації освітньо-наукової програми, Інститут протягом двох тижнів має повідомити про це науково-організаційний та фінансово-економічний відділ апарату Президії НАПН України та подати документи, що підтверджують наявність акредитації освітньо-наукової програми.

1.16. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури Інституту здійснює вчена рада.

Вчена рада зобов'язана не менш як один раз на рік розглядати питання щодо підготовки Здобувачів, зокрема:

– розглядати та затверджувати необхідні нормативно-правові акти та інші документи зокрема, Положення про організацію освітнього процесу, Правила прийому до установи НАПН України, Положення про приймальну комісію, Положення про академічну доброчесність, освітньо-наукові програми, навчальні плани за кожною спеціалізацією, а також форми індивідуальних навчальних планів, індивідуальних планів наукової роботи, відомостей складання іспитів, а також документи, що забезпечують проведення вступних випробувань для здобуття ступеня доктора філософії тощо, з урахуванням нормативних актів Міністерства освіти і науки України;

– ухвалювати рішення про відкриття докторантури (за умови наявності трьох штатних працівників – докторів наук, які мають наукову кваліфікацію, що

відповідає цій спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності);

- ухвалювати рішення про зарахування та відрахування Здобувачів, а також їх щорічну атестацію та переведення на наступний рік навчання;

- затверджувати теми дисертацій Здобувачів;

- розглядати і приймати рішення щодо діяльності наукових керівників та консультантів, а саме: затверджувати наукових керівників; переглядати їх склад та усувати від наукового керівництва осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів; призначати двох наукових керівників аспірантам з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними;

- приймати рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін, обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури;

- ухвалювати рішення про визнання дипломів, виданих іноземними закладами вищої освіти;

- розглядати і затверджувати форму договору про надання освітніх послуг Здобувачам, підготовка яких здійснюється за державним замовленням або за кошти фізичних (юридичних) осіб;

- ухвалювати інші рішення, пов'язані із забезпеченням якісної підготовки в аспірантурі.

1.17. Для врегулювання відносин між Інститутом та здобувачами, підготовка яких здійснюється за державним замовленням або за кошти фізичних (юридичних) осіб укладається договір.

Договір розробляється ІОД НАПН України відповідно до Типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типової форми договору про навчання у закладі вищої освіти» та затверджується вченою радою.

1.18. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі згідно з Правилами прийому Інституту, що розробляється відповідно до законодавства, цього Положення та з урахуванням Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затвердженого щорічним наказом МОН України.

Підставою для оголошення прийому для здобуття вищої освіти є ліцензія Міністерства освіти і науки України та затвержені вченою радою Правила прийому до ІОД НАПН України.

Ліцензований обсяг при зарахуванні для здобуття вищої освіти для кожного ступеня та спеціальності обліковується за календарний рік.

Правила прийому до Інституту затверджуються її вченою радою у строки, визначені МОН України в Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти на відповідний рік, та оприлюднюються державною мовою, зокрема розміщуються на вебсайті і вносяться до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО).

Правила прийому діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

- перелік акредитованих та неакредитованих освітніх програм (акредитація освітніх програм підтверджується сертифікатами про акредитацію відповідних спеціальностей та напрямів підготовки), а також конкурсних пропозицій, за якими здійснюється прийом за кожною спеціальністю або відповідною галуззю знань;
- порядок проведення конкурсного відбору та строки зарахування вступників;
- перелік конкурсних предметів, з яких проводяться вступні випробування;
- порядок роботи приймальної комісії (дні тижня та години);
- порядок і строки подання документів для вступу до аспірантури;
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки;
- спосіб та місце оприлюднення їх результатів;
- наявність/відсутність можливостей для навчання осіб з особливими потребами.

Правила прийому повинні визначати порядок та умови зберігання робіт вступників. Роботи вступників, виконані ними на вступних іспитах, творчих конкурсах, фахових випробуваннях, співбесідах, які не прийняті на навчання, зберігаються не менше одного року.

1.19. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки.

1.20. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання Здобувачем відповідної освітньо-наукової програми ІОД НАПН України за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.21. Здобувачі проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначено зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації.

Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджується Здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою протягом двох місяців з дня зарахування Здобувача до Інституту.

У разі потреби тема дисертації Здобувача може бути уточнена та у новій редакції затверджена вченою радою Інституту після обговорення науковим відділом.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання Здобувачем і використовується для оцінювання успішності реалізації його запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою рішення про відрахування Здобувача.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

II. Права та обов'язки Здобувачів

2.1. Права та обов'язки Здобувачів ІОД НАПН України визначено законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність».

З метою належного проведення наукових досліджень Здобувачі мають право, зокрема на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в ІОД НАПН України, бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою двох керівників;

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність, наукове стажування;

- академічну та соціальну відпустку;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства тощо.

2.2. Здобувачі ІОД НАПН України зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Інститутом;

- виконувати індивідуальний навчальний план, індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід їх виконання на засіданні відділу ІОД НАПН України який уповноважений для цього його вченою радою;

- виконувати індивідуальний план наукової роботи, глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний рівень;

- опанувати методологію проведення наукових досліджень;

- дотримуватися статуту і правил внутрішнього розпорядку ІОД НАПН України;

- подати до разової спеціалізованої вченої ради з присудження ступеня доктора філософії наукові досягнення у вигляді дисертації.

2.3. Покладення Інститутом на Здобувача обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

2.4. Здобувачі мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень, стипендій і премій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.5. У разі дострокового захисту дисертації Здобувач відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказу установи НАПН України про видачу

диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті установи НАПН України на відповідний рік підготовки.

III. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. Вступ до аспірантури ІОД НАПН України здійснюється відповідно до цього Положення, Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затвердженого МОН України та правил прийому до ІОД НАПН України затверджених його вченою радою.

Наведення у правилах прийому переліку акредитованих та неакредитованих освітньо-наукових програм є обов'язковим. Атестація здобувача ступеня доктора філософії можлива лише за акредитованою освітньо-науковою програмою.

Прийом на навчання іноземців та осіб без громадянства проводиться лише на акредитовані освітньо-наукові програми.

До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з Правилами прийому до ІОД НАПН України. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, повинен включати:

- заяву вступника;
- копію диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації) (особи, які здобули відповідну освіту за кордоном – копію диплома);
- у разі потреби документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю.

У Правилах прийому до ІОД НАПН України може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється у разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою установи НАПН України рішення про визнання його диплома.

3.3. Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами:

- єдиного вступного іспиту з іноземної мови, проведеного Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до законодавства;

– вступного іспиту із спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

– інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень), якщо вони передбачені правилами прийому.

Вступник, який підтвердив свій рівень знань з іноземної мови, зокрема англійської мови, в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, може не складати єдиний вступний іспит з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів єдиного вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в Правилах прийому до ІОД НАПН України.

Згідно з Правилами прийому до ІОД НАПН України особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури Інституту дійсні для вступу протягом одного календарного року.

3.4. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується у порядку, визначеному ІОД НАПН України.

За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до ІОД НАПН України.

3.5. Наказ директора про зарахування до Інституту для підготовки в аспірантурі, прийнятий на підставі рішення приймальної комісії, оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

IV. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Аспіранту протягом місяця з дати його зарахуванням відповідним наказом директора ІОД НАПН України призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників Інституту з науковим ступенем та відповідної наукової кваліфікації.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукового дослідження аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою

ЮД НАПН України за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах основного навантаження, встановленого ЮД НАПН України для наукових працівників.

У разі необхідності рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

4.2. З метою забезпечення ефективної підготовки Здобувача вчена рада ЮД НАПН України змінює наукового керівника, зокрема у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків, визначених пунктом 3.6 цього Положення;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

4.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі здобувач зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

4.4. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій, містить інформацію про перелік та обсяг

освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (40 кредитів ЄКТС), їх послідовність викладання, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

Засвоєння аспірантами освітніх компонентів може відбуватися на базі ІОД НАПН України, до якого зарахований аспірант, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури ІОД НАПН України.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою ІОД НАПН рішення про відрахування аспіранта.

Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

Протягом строку навчання аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

4.5. ІОД НАПН України може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі (науковій установі) компетентностей, здобутих

результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

4.6. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

- отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

- звертається до структурного підрозділу ІОД НАПН України, що реалізує освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувачів за відповідною освітньо-науковою програмою (далі – випусковий відділ), з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

4.7. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні випускового відділу Інституту. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується голоуючим на засіданні випускового відділу. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до випускового відділу ІОД НАПН України не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в ІОД НАПН України для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

4.8. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради ІОД НАПН України, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради ІОД НАПН України та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

4.9. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

4.10. Особа, яка була відрахована із ІОД НАПН України у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до ІОД НАПН України повторно.

Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Здобувач, який був відрахований із закладу до завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою за власним бажанням, на підставі невиконання індивідуального навчального плану, порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання, або у зв'язку з іншими випадками, передбаченими законом, може бути поновлений на навчання у цьому закладі на той рік підготовки, з якого здобувач був відрахований, в межах ліцензованого обсягу.

4.11. Переведення аспірантів до іншої установи, які навчаються за державним замовленням, здійснює Президія НАПН України на підставі відповідного клопотання установи. Переведення аспірантів на іншу форму навчання здійснюється наказом директора ІОД НАПН України.

4.12. Аспіранти можуть бути переведені з інших закладів вищої освіти/ або до іншої установи НАПН України, у тому числі якщо заклад вищої освіти/ або установа НАПН України не має акредитованої освітньо-наукової програми із спеціальності здобувача, або в межах однієї установи НАПН України:

- на навчання за державним замовленням, якщо вони навчаються за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;
- на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються за державним замовленням;
- на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу або наукової установи НАПН України користуються пріоритетним правом на місця державного замовлення за умови наявності вакантних місць.

У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого обсягу наукової установи НАПН України.

На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

4.13. Якщо Інститут не отримав сертифікат про акредитацію освітньо-наукової програми або закінчився строк дії сертифіката про акредитацію такої

програми, переведення здобувачів до іншої установи НАПН України або закладу вищої освіти, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована, здійснюється відповідно до законодавства.

Для цього здобувач подає на ім'я директора Інституту, в якому він навчається, заяву про відрахування у зв'язку з переведенням до іншої установи НАПН України або закладу вищої освіти і видачу академічної довідки.

Здобувач може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. Заява розглядається Інститутом, в якому навчається здобувач, протягом двох тижнів.

Одержавши академічну довідку, здобувач звертається із заявою про зарахування у порядку переведення до керівника тієї установи НАПН України або закладу вищої освіти, до якого він переводиться. Здобувач може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. До заяви додається академічна довідка чи її сканкопія. Заява про зарахування у порядку переведення розглядається установою НАПН України або закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач, протягом двох тижнів. У разі позитивного розгляду заяви керівник установи НАПН України або закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач, видає наказ, згідно з яким здобувач допускається до занять, а до установи НАПН України, в якій він навчався раніше, надсилає запит щодо передачі його особової справи.

Керівник установи НАПН України або закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач, може відмовити йому у зарахуванні у порядку переведення в таких випадках:

- перевищення ліцензованого обсягу за відповідним рівнем вищої освіти або відповідної освітньо-наукової програми;
- академічна довідка містить інформацію, що засвідчує низький теоретичний рівень підготовки здобувача;
- освітньо-наукова програма, яку виконував здобувач, відрізняється від освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка в установі НАПН України або закладі вищої освіти, до якого він переводиться.

Директор Інституту, в якому здобувач навчався раніше, отримавши запит, протягом тижня видає наказ про відрахування здобувача у зв'язку з його переведенням, після чого протягом десяти робочих днів особова справа здобувача разом з копією наказу (витягом із наказу) про відрахування, засвідченою в установленому порядку, передається до установи НАПН України або закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

В Інституті, в якому здобувач навчався раніше, залишаються копії академічної довідки та особової справи здобувача.

Керівник установи НАПН України або закладу вищої освіти, до якого переводиться здобувач, після одержання особової справи видає наказ про його зарахування у порядку переведення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

V. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в ІОД НАПН України без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти Інституту і триває чотири роки.

5.2. Особа подає до ІОД НАПН України заяву про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою.

Якщо диплом особи, що є еквівалентним диплому магістра, виданий іноземним закладом вищої освіти, подання зазначеної заяви можливе після визнання її диплома відповідно до законодавства.

5.3. Після зарахування ІОД НАПН України особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом керівника установи призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників установи НАПН України з науковим ступенем згідно з вимогами пункту 3.6 цього Положення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.4. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми ІОД НАПН України згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою і публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою ІОД НАПН України рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

5.5. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в ІОД НАПН України та має змогу:

– продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою в установі НАПН України, до якої особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення установою НАПН України) із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою;

– вступити до аспірантури ІОД НАПН України для здобуття відповідного ступеня заочною (денною, вечірньою), заочною, дистанційною формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.6. Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним

рішенням двох керівників). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та атестація здобувача здійснюються відповідно до пунктів 4.6-4.9 цього Положення.

5.7. За умови успішного виконання здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою відповідної освітньо-наукової програми та за результатами публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді, разовою спеціалізованою вченою радою Інституту присуджується ступінь доктора філософії.

5.8. Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.